

DECIZIE

16 august 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Mariana Ursachi

Ion Malanciuc

examinând recursul declarat de Partidul Politic Partidul „RENAȘTERE”, Partidul Politic „ȘANSĂ”, Partidul Politic „VICTORIE” și Partidul Politic „Forța de Alternativă și de Salvare a Moldovei”, prin intermediul avocatului Victor Mazniuc,

în cauza la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Partidul Politic Partidul „RENAȘTERE”, Partidul Politic „ȘANSĂ”, Partidul Politic „VICTORIE” și Partidul Politic „Forța de Alternativă și de Salvare a Moldovei” împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea actului administrativ și obligarea de a înregistra cererile Blocului electoral „VICTORIE - ПОБЕДА” pentru participarea la referendumul republican constituțional și la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024,

împotriva încheierii din 12 august 2024 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă atragerea în proces a Marinei Tauber în calitate de terț,

c o n s t a t ă:

La 09 august 2024, ora 13:56, Partidul Politic Partidul „RENAȘTERE”, Partidul Politic „ȘANSĂ”, Partidul Politic „VICTORIE” și Partidul Politic „Forța de Alternativă și de Salvare a Moldovei” au depus acțiune în contencios administrativ împotriva Comisiei Electorale Centrale, solicitând: 1) anularea Hotărârii nr. 2687 din 07 august 2024 a Comisiei Electorale Centrale „cu privire la cererea de înregistrare a Blocului electoral „VICTORIE - ПОБЕДА” pentru participarea la referendumul republican constituțional și la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024”; 2) obligarea Comisiei Electorale Centrale de a înregistra cererile Blocului electoral „VICTORIE - ПОБЕДА” pentru participarea la referendumul republican constituțional și la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, în baza actelor depuse.

Concomitent, în acțiunea formulată, reclamantii au indicat în calitate de persoană terță pe Tauber Marina, fără a specifica motivele de fapt și de drept a

intervenirii în cadrul acțiunii de contencios electoral al acestei persoane.

Prin încheierea din 12 august 2024 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă atragerea în proces a Marinei Tauber în calitate de terț.

La 14 august 2024, Partidul Politic Partidul „RENAȘTERE”, Partidul Politic „ȘANSĂ”, Partidul Politic „VICTORIE” și Partidul Politic „Forța de Alternativă și de Salvare a Moldovei”, prin intermediul avocatului Victor Mazniuc, au declarat recurs împotriva încheierii din 12 august 2024 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 100-106).

În cererea de recurs s-a indicat faptul că încheierea recurată face imposibilă desfășurarea de mai departe a procesului. În opinia recurenților, hotărârea pronunțată în mod vădit va influența drepturile sau obligațiile terțului Marina Tauber față de părțile în litigiu. Potrivit legii, intervenientul accesoriu poate fi introdus în proces și la cererea uneia dintre părți, fapt produs prin depunerea contestației reclamanților în materie electorală din 09 august 2024.

Astfel, în conformitate cu prevederilor art. 64 din Codul electoral și Instrucțiunea relevantă a Comisiei Electorale Centrale, secretarul executiv sau conducătorul blocului nu este supus verificării sau înregistrării de către Comisie, informația fiind prezentată în scopul informării despre datele de contact și persoana de legătură cu blocul electoral. Subsidiar, dna Marina Tauber, aleasă în funcția de secretar executiv al Blocului electoral „VICTORIE - ПОБЕДА” este cetățean al Republicii Moldova cu drepturi civile și electorale depline, fapt confirmat prin hotărârile Curții Constituționale nr. 16/2023 și nr. 9/2024. Statutul de secretar executiv al Blocului electoral constituie implică drepturi acordate și obligațiuni puse în sarcina reprezentantului ales dna Marina Tauber privind reprezentarea uniunii celor patru entități componente, constituită în scopul participării în comun la activitățile electorale.

Prin refuzul atragerii în proces a secretarului executiv al Blocului electoral „VICTORIE - ПОБЕДА”, Marina Tauber, în calitate de terț în litigiul în materie electorală, reclamanții sunt limitați în drepturile electorale, iar limitările operate contravin standardelor și recomandărilor unanim recunoscute, aprobate de Comisia de la Veneția în Codul bunelor practici în materie electorală din 2002, care recomandă ca egalitatea șanselor trebuie garantată tuturor partidelor și candidaților și trebuie să stimuleze statul să adopte o atitudine imparțială față de ei și să aplice aceeași legislație echitabil tuturor. Comisia de la Veneția în opinia sa CDL-AD(2022)025e (cu privire la proiectul noului cod electoral) a conturat unele recomandări importante, precum reconsiderarea limitărilor dreptului de vot și de a candida la alegeri. Comisia constant a exprimat poziția ca orice modificare a legislației electorale trebuie să se bazeze pe următoarele elemente esențiale: o legislație clară și cuprinzătoare, care să îndeplinească obligațiile internaționale și standardele; adoptarea legislației prin consens larg, după ample consultări publice cu toate părțile interesate; angajamentul politic de a implementa integral o astfel de legislație, cu bună credință, în mod adecvat; garanții procedurale și judiciare și mijloacele prin care să se evalueze în timp util orice pretins eșec de a face acest lucru.

Dreptul la alegeri libere este strâns legat de alte două principii fundamentale protejate de Constituție și Convenția Europeană - dreptul la libera exprimare a

opinie și dreptul la libertatea de asociere. Nu pot exista alegeri libere dacă nu este posibil de a partaja liber idei și de a se asocia în vederea participării libere la alegeri.

Astfel, refuzul înregistrării Blocului electoral a fost condiționat inclusiv prin alegerea dnei Marina Tauber în calitate de secretar executiv al formațiunii politice, fapt care nu conciliază cu încheierea despre refuzul în atragerea dnei Marina Tauber în calitate de terț în procesul de judecată respectiv. Or, refuzul atragerii în proces a terțului Marina Tauber, care deține funcția de secretar executiv al Blocului electoral „VICTORIE - ПОБЕДА”, face imposibilă desfășurarea de mai departe a procesului în condiții echitabile și acces liber la justiție, deoarece influențează sever drepturile și obligațiile acestuia în calitatea sa de conducător și reprezentant abilitat al blocului electoral în condiții legale în relațiile cu terții.

Reieșind din cele expuse, recurenții au solicitat admiterea recursului, casarea încheierii din 12 august 2024 a Curții de Apel Chișinău, și remiterea cauzei în instanța de apel pentru rejudecarea problemei soluționate prin încheierea casată sau soluționarea prin decizie a problemei respective.

Studiind materialele dosarului, în raport cu temeiurile invocate în cererea de recurs și prevederile legale, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Partidul Politic Partidul „RENAȘTERE”, Partidul Politic „ȘANSĂ”, Partidul Politic „VICTORIE” și Partidul Politic „Forța de Alternativă și de Salvare a Moldovei”, prin intermediul avocatului Victor Mazniuc, este neîntemeiat și necesită a fi respins din următoarele considerente.

La 15 august 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia recursului (f.d. 114, 115).

La 16 august 2024, Comisia Electorală Centrală a depus referință asupra cererii de recurs, solicitând respingerea ei.

În corespundere cu articolul 241 alin. (1) din Codul administrativ încheierile primei instanțe și ale instanței de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărâre, în cazurile prevăzute de prezentul cod și de alte legi.

Conform art. 243 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.

Completul de judecată reține că în prezenta speță obiectul de examinare în ordine de recurs vizează legalitatea și temeinicia încheierii din 12 august 2024 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă atragerea în proces a Marinei Tauber în calitate de terț.

Astfel, potrivit art. 203 din Codul administrativ, participanți la proces sunt: a) părțile; b) persoanele atrase în proces de instanța de judecată; c) alți subiecți investiți de lege cu drept de sesizare.

Conform art. 204 din Codul administrativ, părți în procedura de contencios administrativ pot fi persoanele fizice sau juridice și autoritățile publice în sensul art.7.

În conformitate cu art. 205 alin. (1) – (4) din Codul administrativ, la examinarea acțiunii în contencios administrativ, instanța de judecată poate atrage în proces, din oficiu sau la cerere, persoane ale căror drepturi sunt afectate de litigiul în cauză.

Dacă un terț participă la raportul juridic litigios în așa fel încât hotărârea instanței de judecată ar interveni direct în drepturile lui, atunci această persoană terță trebuie atrasă în proces. Această prevedere se aplică, în special, când: a) o persoană

contestă actul administrativ individual favorabil eliberat unui terț sau cere constatarea nulității acestuia; b) o persoană contestă un act administrativ individual defavorabil emis la cererea unui terț sau cere constatarea nulității acestuia; c) o persoană înaintează acțiune în contencios administrativ pentru obligarea unei autorități publice să emită un act administrativ individual defavorabil pentru un terț; d) o persoană înaintează acțiune în contencios administrativ pentru obligarea unei autorități publice să emită un act administrativ individual favorabil pentru ea și favorizarea poate fi acordată numai o singură dată sau doar pentru un număr limitat de persoane.

Dacă o persoană înaintează acțiune în contencios administrativ pentru obligarea unei autorități publice să emită un act administrativ individual și emiterea acestuia necesită încuviințarea unei alte autorități publice, atunci ultima este atrasă în proces. Încheierea judecătorească prin care este atras în proces un terț se notifică tuturor participanților la proces. Instanța de judecată indică motivul atragerii în proces și expediază terțului atras în proces o copie a înscrisurilor depuse pînă la acel moment în instanța de judecată. Încheierea judecătorească cu privire la atragerea unui terț în proces nu este susceptibilă de recurs.

Încheierea judecătorească prin care se refuză atragerea în proces a unui terț poate fi contestată separat cu recurs.

Totodată, art. 94 alin. (1) din Codul electoral, prevede că în calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurentul electoral sau participantul la referendum care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art.27 lit. g).

Respectiv, reieșind din normele citate, pe lângă faptul că pot fi atrase în proces în calitate de terți doar persoanele ale căror drepturi sunt afectate de litigiul în cauză sau de hotărârea instanței de judecată, prerogativa (dreptul) de a atrage în proces terții a fost atribuită de către legiuitor instanței de judecată.

În acest sens, este întemeiată concluzia Curții de Apel Chișinău, potrivit căreia simpla indicare în cererea de chemare în judecată a terților, nu implică automat faptul că aceștia sunt participanți în procedura administrativă.

Potrivit cererii de chemare în judecată, precum și cererii de recurs, s-a făcut referire la prevederile art. 64 din Codul electoral și Instrucțiunea Comisiei Electorale Centrale, indicându-se că secretarul executiv sau conducătorul blocului nu este supus verificării sau înregistrării de către Comisie. Totodată s-a invocat că, această informație a fost prezentată cu scop de a informa despre datele de contact și persoana de legătură cu blocul electoral. Dna Tauber, aleasă în funcția de secretar executiv este cetățean al RM cu drepturi civile și electorale depline (fapt confirmat prin hotărârile Curții Constituționale nr. 16/2023 și nr. 9/2024). Alegațiile cu privire la sancțiunile internaționale sau alte restricții, nu au nicio relevanță cu procedura legală de înregistrare a blocului electoral. Ce ține de viitoarele condiții privind finanțarea campaniei electorale, aceste subiecte nu țin de prezenta procedură administrativă. Toate procedurile ulterioare se vor desfășura în strictă corespundere cu prevederile legale și cu notificarea tuturor autorităților competente.

Instanța de recurs conchide că argumentele invocate în acțiunea de contencios administrativ electoral (în obligare) și cererea de recurs cu referire la scopul atragerii

în proces a terțului, nu se încadrează în dispozițiile art. 205 din Codul administrativ, având în vedere că, prin prisma prevederilor acestui articol se asigură participarea la proces a persoanelor fizice sau juridice, ale căror drepturi ar putea fi afectate de litigiul în cauză. Iar, în speță, nu a fost demonstrat în ce mod, în cazul unei eventuale hotărâri pe cauza dată, pot fi afectate drepturile Marinei Tauber.

Este de menționat că fiecare participant are obligația de a-și argumenta solicitările înaintate în fața instanței și să le probeze. Iar, prin prisma art. 205 alin. (1) din Codul administrativ, dreptul de a atrage în proces terții, ale căror drepturi pot fi afectate de litigiul în cauză, este un drept discreționar al instanței de judecată, dar nu o obligație. Prin urmare, reieșind din obiectul acțiunii, atribuirea calității de terț Marinei Tauber nu se circumscrie condițiilor prevederilor art. 205 din Codul administrativ.

Astfel, din considerentele enunțate și având în vedere faptul că încheierea din 12 august 2024 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă atragerea în proces a Marinei Tauber în calitate de terț, este întemeiată și adoptată cu respectarea cadrului legal, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul.

În conformitate cu art. 243 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Partidul Politic Partidul „RENAȘTERE”, Partidul Politic „ȘANSĂ”, Partidul Politic „VICTORIE” și Partidul Politic „Forța de Alternativă și de Salvare a Moldovei”, prin intermediul avocatului Victor Mazniuc.

Se menține încheierea din 12 august 2024 a Curții de Apel Chișinău, în cauza la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Partidul Politic Partidul „RENAȘTERE”, Partidul Politic „ȘANSĂ”, Partidul Politic „VICTORIE” și Partidul Politic „Forța de Alternativă și de Salvare a Moldovei” împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea actului administrativ și obligarea de a înregistra cererile Blocului electoral „VICTORIE - ПОБЕДА” pentru participarea la referendumul republican constituțional și la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Mariana Ursachi

Ion Malanciuc